

عنوان مقاله:

سبک خراسانی در شعر و معماری

محل انتشار:

پژوهشنامه خراسان بزرگ، دوره 10، شماره 36 (سال: 1398)

تعداد صفحات اصل مقاله: 22

نویسندگان:

غلامرضا معروف - دانشجوی دکتری پژوهش هنر، دانشکده پژوهش های عالی هنر و کارافرینی، دانشگاه هنر اصفهان

نادر شایگان فر - دانشیار گروه پژوهش هنر، دانشکده ی پژوهش های عالی هنر و کار آفرینی، دانشگاه هنر اصفهان

خلاصه مقاله:

به سبک ادبی و معماری که در سده های آغازین تمدن اسلامی در خراسان بزرگ به وجود آمد، شیوه خراسانی گفته می شود. پژوهش حاضر سبک خراسانی را در این دو رسانه هنری بازشناسی می کند و سعی دارد به روش توصیفی و تفسیری به این پرسش پاسخ دهد که در پیوستار زمانی-مکانی مورد مطالعه، چه اشتراکات و تفاوت هایی را می توان در شعر و معماری جست و جو کرد. همچنین اصطلاح تخصصی خراسانی در کدام یک از دو حوزه جامعیت معنایی بیشتری داشته است. بر این اساس، ویژگی های قابل انطباق، مشابهت ها، مشترکات، تقابل ها و تضادهای این دو را برمی شمارد و پس از مرور مفهوم سبک و تبیین شیوه سبک شناسی ساختارگرا، جایگاه خراسان در مقام خاستگاه جنبش های ملی (ابومسلم خراسانی و غیره)، فکری (عرفان خراسانی در برابر عرفان بغداد)، زبانی (فارسی دری به عنوان زبان ملی)، هنری (فلزکاری، سفالگری، معماری، ادبیات) توصیف و ویژگی های سبکی شعر و معماری خراسانی تبیین و تحلیل می شود. از رهگذر این مطالعه تطبیقی می توان به این نتایج اشاره کرد: هر دو هنر در ادامه سنت هنری ساسانی، در گستره جغرافیایی و دوره زمانی تقریباً مشترک پس از یک وقفه آغاز می گردند و بنیان گذار یک «رسانس فرهنگی» برای آیندگان می شوند. در معماری خراسانی، مصالح، بوم آورد هستند و در شعر خراسانی واژگان، بومی، سادگی، بی پیرایگی و پرهیز از پیچیدگی، صفت مشترک هر دو است. در معماری، پلان عربی و ساختمان، ایرانی است و متناسب با آن در شعر خراسانی قالب عربی، مضمون ایرانی را حمل می کند. معماری خراسانی شیوه ای درون گرا مردم وار است درحالی که شعر خراسانی مادی گرا و بیشتر در خدمت مضامین اشرافی است. حاصل تحلیل اینکه شباهت های شعر و معماری سبک خراسانی در دو سطح زبانی-فرمی و ادبی-زیبایی شناختی مطرح است. درحالی که این دو در سطح فکری و فرهنگی ناقض جهان بینی های یکدیگرند. این تناقض معنایی غایب این تعریف را فرامی خواند و نشان می دهد اصطلاح تخصصی سبک خراسانی در معماری به اندازه شعر جامعیت معنایی ندارد، زیرا فقط در مسجد مصداق یافته و از بناهای مجلل مذکور در منابع تاریخی، غفلت کرده است.

کلمات کلیدی:

مطالعه تطبیقی، سبک خراسانی، شعر فارسی، معماری ایرانی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/2030415>

